

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ KEMAL TEKİN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/875
Karar Tarihi : 2/2/2017

Başkan : Burhan ÜSTÜN
Üyeler : Serruh KALELİ
Hicabi DURSUN
Hasan Tahsin GÖKCAN
Kadir ÖZKAYA

Raportör : Akif YILDIRIM
Başvurucu : Ali Kemal TEKİN
Vekili : Av. Mustafa Umut YALÇIN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, isnadın sebebinin ve niteliğinin zamanında bildirilmemesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 14/1/2014 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü sunmuştur.

7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAYLAR ve OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu 1979 doğumlu olup olayların gerçekleştiği tarihte Umman'daki bir üniversitede çalışmaktadır. Beyanına göre Arapçayı yeterli düzeyde bilmemektedir.

10. Başvurucunun boşanma davası devam ederken müşterek çocuklarının velayeti Mahkemece başvurucunun eşine verilmiştir.

11. Başvurucunun müşterek çocuğunu alarak Umman'a gitmesi üzerine eşi tarafından başvuru şikâyet edilmiş ve Malatya Cumhuriyet Başsavcılığının 3/11/2010 tarihli iddianamesiyle çocuğun kaçırılması ve alıkonulması suçlarından başvurunun cezalandırılması için Malatya 2. Sulh Ceza Mahkemesine kamu davası açılmıştır.

12. Başvurucunun savunmasının alınması için Umman'a istinabe (adli yardımlaşma) evrakı düzenlenmiş ve başvurunun savunması Umman Sultanlığı adli makamlarınca 17/10/2012 tarihinde alınmıştır. Başvurucunun savunması İngilizce bilen tercüman eşliğinde alınmıştır. Başvurucunun iddiasına göre ana dilde (Türkçe) tercüme talebi reddedilmiştir.

13. Umman Sultanlığı adli makamınca iddianamenin savunması öncesinde başvurucuya tebliğ edildiğine veya ifadesi sırasında okunduğuna dair bir kayıt bulunmamaktadır. Suçlamanın dayanağı olan ceza normu (suçlamanın niteliği) ise başvurucuya sözlü olarak bildirilmiştir.

14. Başvurucu istinabe suretiyle alınan savunmasında eşi ile çocuğun kendisine verilmesi hususunda anlaşmış, annenin rızası ile çocuğu teslim aldığını, onu kaçırmadığını, Türkiye'ye gidip ayrıca savunma yapacağını beyan etmiş; savunma için süre talep etmemiştir.

15. Malatya 2. Sulh Ceza Mahkemesinin 22/1/2013 tarihli kararı ile çocuğun kaçırılması ve alıkonulması suçlarından başvurunun 1.500 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Mahkûmiyet kararında, anılan savunmanın dışında başka delillere de dayanılmıştır.

16. Temyiz üzerine karar, Yargıtay 14. Ceza Dairesinin 9/10/2013 tarihli ilamı ile onanmıştır.

17. Başvurucu, anılan ilamdan 2/1/2014 tarihinde haberdar olduğunu beyan etmiştir.

18. Başvurucu 14/1/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

19. 17/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "İddianamenin sanığa tebliği ve sanığın çağırılması" kenar başlıklı 176. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) İddianame, çağrı kâğıdı ile birlikte sanığa tebliğ olunur.

(...)

(4) Yukarıdaki fıkralar gereğince, çağrı kâğıdının tebliğiyle duruşma günü arasında en az bir hafta süre bulunması gerekir."

20. 5271 sayılı Kanun'un "Ara verme" kenar başlıklı 190. maddesi şöyledir:

"(1) Duruşmaya, ara verilmeksizin devam edilerek hüküm verilir. Ancak, zorunlu hâllerde davanın makul sürede sonuçlandırılmasını olanaklı kılacak surette duruşmaya ara verilebilir.

(2) 176 ncı maddede belirlenen süreye uyulmamış ise duruşmaya ara verilmesini istemeye hakkı olduğu sanığa hatırlatılır."

21. 5271 sayılı Kanun'un "Ara verme" kenar başlıklı 190. maddesinin (2) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Sanık, alt sınırı beş yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar hariç olmak üzere, istinabe suretiyle sorguya çekilebilir. (...) Sorgusundan önce sanığa, ifadesini esas mahkemesi huzurunda vermek isteyip istemediği sorulur."

2. İlgili Yargı Kararları

22. Yargıtay 18. Ceza Dairesinin 2/3/2016 tarihli ve E.2015/16928, K.2016/3932 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Sanığa, CMK'nın 176/1. maddesi uyarınca iddianame tebliğ edilmeden ve aynı Kanununun 190/2. madde ve fıkrası gereğince iddianamenin okunmasından önce duruşmaya ara verilmesini isteyebileceği hususu da hatırlatılmadan hükümlülük kararı verilerek savunma hakkının kısıtlanması [bozmayı gerektirmiştir.]"

23. Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 10/12/2015 tarihli ve E.2015/4957, K.2015/33241 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"İddianame, çağrı kâğıdı ile birlikte sanığa tebliği olunur (CMK 176/1). (...) Sanıktan duruşmada kendisini savunmak için bir istemde bulunup bulunmayacağı ve bulunacaksa neden ibaret olduğunu bildirmesi istenir; müdafii de sanıkla birlikte davet olunur. (...) CMK 176/3). Yukarıdaki fıkralar gereğince, çağrı kâğıdının tebliğiyle duruşma günü arasında en az bir hafta süre bulunması gerekir (CMK 176/4). 176. maddede belirlenen süreye uyulmamış ise duruşmaya ara verilmesini istemeye hakkı olduğu sanığa hatırlatılır (CMK 190/2).

Sanık, savunmasını hazırlamak için gerekli zamana ve kolaylıklara sahip olma hakkına sahiptir (AİHS 6/3-b)

Somut olayda, iddianame ve çağrı kâğıdı tutuklu olan sanığa tebliğ edilmemiş ve CMK'nın 176. maddesinin 2. fıkrası gereğince herhangi bir işlem yapılmamıştır. Sanık 04.10.2013 tarihli duruşmaya getirilmiş, iddianame okunarak savunması sorulmuş, ancak CMK'nın 190. maddesinin 2. fıkrası uyarınca duruşmaya ara verilmesini istemeye hakkı olduğu hatırlatılmamıştır. Sanık rahatsızlığı ve yakınlarından vefat edenlerin bulunması nedeniyle avukatları ile görüşemediğini, ayrıca suçlama hakkında bilgisinin bulunmadığını belirterek, savunmasını yapmak üzere süre verilmesini istemiştir. Sanığın müdafileri de savunma için süre verilmesi talebinde bulunmuşlardır. Sanığın ve müdafilerinin bu talebi Mahkeme tarafından, aynı tarihli oturumda, dava zamanaşımının 29.12.2015 tarihinde dolacağı ve sanığın şimdikiye kadar savunmasını hazırlayacak durumda olduğu gerekçesiyle reddedilmiş ve sanığın sorgusu yapılmamıştır.

Böylece, AİHS'nin ve CMK'nın belirtilen hükümlerine aykırı hareket edilerek, sanığın savunma hakkı kısıtlanmıştır."

B. Uluslararası Hukuk

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

24. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Adil yargılanma hakkı" kenar başlıklı 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ve (3) numaralı fıkrasının (a) bendi şöyledir:

“1. Herkes davasının, ... cezaî alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esasî konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, adil ve kamuya açık olarak ... görülmesini isteme hakkına sahiptir.

...

3. Bir suç ile itham edilen herkes aşağıdaki asgari haklara sahiptir:

a) Kendisine karşı yöneltilen suçlamanın niteliği ve sebebinden en kısa sürede, anladığı bir dilde ve ayrıntılı olarak haberdar edilmek”

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

25. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sözleşme'nin şüphelinin/sanığın yalnızca işlediği iddia olunan fiil ile bu fiilin kendisine isnat edilmesinin nedenleri hakkında bilgilendirilmesini değil fiilin ne şekilde vasıflandırıldığı hususunda da detaylı bir şekilde bilgilendirilmesi hakkını güvence altına aldığına vurgu yapmaktadır (*Penev/Bulgaristan*, B. No: 20494/04, 7/1/2010, § 33).

26. Mahkeme, ceza davalarında şüpheliye/sanığa karşı yapılan suçlamayla ilgili detaylı bilgilendirme yapılmasına ve sonuç olarak derece mahkemesinin benimsediği vasıflandırmanın yargılama sürecinin adil olmasının temini için temel bir ön koşul teşkil ettiğine karar vermiştir (*Penev/Bulgaristan*, § 34).

27. Suç isnadı altındaki kimseye, kendisine yöneltilen suçlamaların ağırlığını tamamen anlayabilmesi ve bu doğrultuda kapsamlı bir savunma hazırlayabilmesi için bilginin detaylı sağlanması gerekmektedir. Ancak “detaylı” bilginin kapsamı her davanın kendine özgü koşullarına bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Bu bağlamda isnadın bildirilmesine ilişkin 6. maddenin (3) numaralı fıkrasının (a) bendinin, suç isnadı altında bulunan herkese savunmasını hazırlayabilmesi için yeterli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkı tanıyan (b) bendi ile ilişkili bir şekilde ve daha genel olarak 6. maddenin (1) numaralı fıkrasında düzenlenen adil yargılama hakkı ışığında değerlendirilmesi gerekir (*Mattocchia/İtalya*, B. No: 23969/94, § 60).

28. Şüphelinin/sanığın, aleyhine yapılan suçlamanın sebebi ve türü hakkında bilgilendirilme yöntemine ilişkin herhangi bir özel ve şekli şart öngörülmemektedir (*Pélissier ve Sassi/Fransa* [BD], B. No: 25444/94, 25/3/1999, § 53).

29. AİHM, *Brozicek/İtalya* (B. No: 10964/84, 19/12/1989, § 41) davasında İtalyan olmayan ve İtalya’da ikamet etmeyen başvurusunun İtalyanca bilmediği için yazının içeriğini anlamakta güçlük çektiğini İtalyan adli makamlarına çok açık bir şekilde bildirdiği hâlde İtalyan adli makamlarının, başvurusunun aslında aleyhindeki isnatları bildiren mektubun anlamını tebligattan anlayabilecek kadar İtalyanca bildiğini kanıtlayamamaları durumunda bu bilgilerin çevirisini sunması gerektiğine karar vermiştir. Mahkeme, *Kamasinski/Avusturya* (B. No: 9783/82, 19/12/1989, § 81) davasında savunma hazırlamak için yeterli olacaksa suç isnadına ilişkin bilginin iddianamenin sözlü bir tercümesi ile de aktarılabilceği sonucuna varmıştır.

30. AİHM, ayrıca suç isnadı altındaki kimseye yöneltilen suçlamada ve suçlamanın “gerekçesinde” yapılabilecek tüm değişikliklerin usulüne uygun olarak eksiksiz bir şekilde haberdar edilmesi, bunlara karşı girişimde bulunabilmesi ve yeni durum temelinde savunmasını hazırlayabilmesi için yeterli zaman ve imkân tanınması gerektiği kanaatinde (*Mattocchia/İtalya*, § 61). Çünkü Sözleşme'nin 6. maddesinin (a) bendi ile suç isnadı altında bulunan kişinin “savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma” hakkına ilişkin (b) bendi birbiriyle bağlantılıdır (*Pélissier ve Sassi/Fransa*, §§ 51-54)

31. Süpheli/sank, isnatla ilgili olarak yargılamaya başlanmadan veya en azından hâkim önüne çıkmadan önce savunmasını hazırlamaya yetecek kadar sürede bilgilendirilmelidir (*Chichlian ve Ekindjian/Fransa*, B. No: 10959/84, 16/3/1989 tarihli Komisyon raporu, § 49).

3. Adli Yardımlaşma Sözleşmesi

32. Türkiye Cumhuriyeti ile Umman Sultanlığı Arasında Hukuki, Ticari ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması'nın (Resmî Gazete, Sayı: 27588) ilgili maddeleri şöyledir:

"Madde 25

1) *Akit Taraflar, ceza alanında birbirlerine karşılıklı olarak adli yardımda bulunmayı taahhüt ederler.*

2) *Ceza alanında adli yardımlaşma özellikle belgelerin tevdi, arama, delil teşkil eden belge ve eşyalara el konulması ve teslimi, bilirkişi incelemesi, sanıkların ve tanıkların sorgulanması, bilirkişilerin dinlenmesi ve keşif yapılması gibi usul işlerinin yerine getirilmesini kapsar.*

Madde 27

1) *Bir adli yardım talebinin yerine getirilmesi için istenilen makam kendi Devletinde yürürlükte bulunan kanuni hükümleri uygulayacaktır. Bununla birlikte, istenilen makam isteyen makamın talebi üzerine, istenilen Tarafın kanunlarına aykırı olmadığı ölçüde diğer Akit Tarafın usul hükümlerini uygulayabilir.*

Madde 29

1) *Tebliğ istenilen belgeler, istenilen Taraf dilinde yapılmış veya resmen tasdik edilmiş tercümelemlerle birlikte gönderildiği takdirde, istenilen makamca tebliğat kendi Devletinin bu konuyu düzenleyen kanuni hükümlerine uygun şekilde yapılacaktır. Aksi takdirde istenilen makam bu belgeyi muhatabına ancak muvafakat etmesi halinde tebliğ edecektir."*

V. İNCELEME VE GEREKÇE

33. Mahkemenin 2/2/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. İsnadı (Suçu) Öğrenme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlığın Görüşü

34. Başvurucu; adli yardımlaşma yoluyla savunması alınmadan önce iddianamenin kendisine tebliğ edilmediğini ve savunması sırasında da okunmadığını, ifadesinin alınırken Türkçe bilen tercüman yerine İngilizce bilen bir tercümanın hazır bulundurulduğunu, bu nedenle suçlamanın niteliği ve nedenleri hakkında kendisine ayrıntılı bilgi verilmediğini, böylece adil yargılanma hakkı kapsamında savunma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

35. Bakanlık AİHM kararlarına atfla isnadın bildirilmediği bir yargılamanın adil olamayacağını, bildirim sanığın "anladığı dilde" yazılı/sözlü yapılabileceğini, isnadın ana dil dışındaki bir dilde bildirilmesinin gerektiği hâllerde adil bir yargılamaya için bildirim yazılı yapılmasının gerekebileceğini, somut olayda başvurusunun Arapça bilmediği için tercüman yardımından yararlandırıldığını, hakkındaki isnadı anladığını ve savunma yaptığını bildirmiştir.

36. Başvurucu, başvuru formunda belirttiği iddialarını Bakanlık görüşüne karşı beyanında tekrar etmiştir.

2. Değerlendirme

37. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddialarının adil yargılanma hakkı kapsamındaki isnadı öğrenme hakkı yönünden incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

38. Anayasa'nın 36. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

39. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

40. Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca herkes "savunma" ve "adil yargılanma" hakkına sahiptir. Savunma hakkının sağladığı "güvenceler" esasen adil yargılanma hakkı içinde yer almaktadır. Savunma hakkı, hukuk devleti ilkesinin gereklerinden ve adil yargılanma hakkının önemli güvencelerinden biri olması nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesinde ayrıca ifade edilmiştir.

41. Ceza yargılamasında savunma haklarının güvence altına alınması, demokratik toplumun temel ilkelerindedir (*Erol Aydeğer*, B. No: 2013/4784, 7/3/2014, § 32). Savunma, ceza adaletinin hakkaniyete uygun gerçekleşmesini sağlamaktadır. İddiaya karşı savunma tanınmadığı sürece silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine uygun muhakeme yapılması ve maddi gerçeğe ulaşılması da mümkün değildir.

42. Suç isnadı altındaki kişiye savunma hakkının şeklen değil gerçek anlamda sağlanması gerekir. Bunun için suç isnadı altında bulunan kişiye, savunmasını hazırlayıp mahkeme önünde dile getirebilmesi ve böylece yargılamanın sonucunu etkileyebilmesi için isnadın bildirilmesi gerekmektedir. Hakkındaki isnadı bilmeyen kimsenin savunma yapması mümkün değildir. Dolayısıyla isnadın bildirilmediği bir yargılamanın adil olduğundan söz edilemez. Bu itibarla adil yargılanma hakkının isnadın bildirilmesine ilişkin güvenceyi de kapsadığı anlaşılmaktadır. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Nitekim Sözleşme'nin 6. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (a) bendinde, bir suç ile itham edilen herkesin kendisine karşı yöneltilen suçlamanın niteliği ve sebebinden en kısa sürede anladığı bir dilde ve ayrıntılı olarak haberdar edilme hakkı düzenlenmiştir.

43. İsnat, sanığın savunma yapabilmesi için bildirilmektedir. Bunun için bildirimde, sanığın hangi fiil ile suçlandığının ve hangi suçu işlediğinin açıklanması

gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle sanık, isnadın sebebinden ve niteliğinden haberdar edilmelidir. Sanığın hangi fiili nerede ve ne zaman işlediği (yüklenen suçlu oluşturan olay/olaylar) "isnadın sebebinin" oluşturur. Bunların soyut olarak değil sanığın savunma hazırlayabilmesine yeterli düzeyde ve ayrıntılı olarak açıklanması gerekir. Böylelikle sanık, davaya konu fiili nerede ve ne zaman işlemekle suçlandığını bileceğinden savunmasını buna göre yapabilecektir. Fiilin hukuki yönden vasıflandırılması ise "isnadın niteliği"dir. Suçlamanın niteliği hakkındaki bilgi de savunma yapmaya yeterli düzeyde olmalı ve bildirimde sanığın işlemekle suçlandığı fiilin hangi normu ihlal ettiği belirtilmelidir. Yargılama sırasında fiilin hukuki niteliğinin değişmesi durumunda da sanık bu değişiklikten haberdar edilmelidir. Böylelikle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine uygun olarak yargılamanın adilliği de sağlanmış olur.

44. Anayasa'nın 36. maddesinde, isnadın bildirim şekline ilişkin bir zorunluluk bulunmamaktadır. Bildirim, yazılı veya sözlü yapılabilir. Maddi ve hukuki olguların karmaşık ve anlaşılmasının zor olması durumunda bildirim yazılı yapılması yargılamanın adilliğinin temini için gerekebilir. Ceza muhakemesinde bildirim, genellikle iddianamenin tebliği suretiyle yapılmaktadır. İddianamenin tebliğ edilmesiyle sanığın, yazılı bir biçimde suçlamaların maddi ve hukuki temelinden resmî olarak haberdar olduğu kabul edilmektedir.

45. İsnadın, sanığın "anladığı dilde" bildirilmesi gerekir. Aksi durumda isnadın bildirilmesi bir anlam ifade etmez. Mahkemenin dilini "anlayan" ve "konuşan" bir sanığa başka bir dilde isnadın bildirilmesi gerekmez. İsnadın ana dilde bildirilme zorunluğu da bulunmamaktadır. İsnadı anlayabilecek ölçüde Türkçe bilmeyen fakat birden fazla dil bilen sanığa isnadın hangi dilde bildirileceğine sanık değil derece mahkemeleri karar verecektir. Buna karşın yetkili yargısal mercilerin -özen yükümlülükleri gereği- Türkçe bilmeyen sanıklara sunulan tercümenin yeterlilik düzeyini değerlendirme zorunluluğu vardır. Bazı durumlarda bildirim sanıkların tercüme talep ettikleri dilde yapılması, yargılamanın adilliği açısından gerekebilir. Bu hâlde dahi esaslı belgeler dışında tüm dava dosyasının sanığın anladığı dile çevrilmesi zorunlu değildir.

46. Sanığın, hakkındaki isnadı bir an önce öğrenmesi ve buna göre savunma yapması için isnadın sanığa zamanında bildirilmesi gerekir. Bunun için isnat, kovuşturmaya başlanmadan veya sanığın mahkeme önüne çıkmasından önce savunma hazırlamaya olanak verecek bir sürede bildirilmelidir. Bu bakımdan isnadı öğrenme hakkı, savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkı ile ilişkilidir. Sanığa veya müdafisine -savunma için gerekli hazırlıkları yapmaları amacıyla- isnadın bildirilmesiyle (iddianamenin tebliğiyle) duruşma günü arasında yeterli bir sürenin verilmesi gerekir. Aynı şekilde suçun hukuki niteliğinin değişmesi hâlinde de savunmanın yeniden hazırlanması için gerekli zaman ve kolaylıklar sağlanmalıdır. Nitekim bu anayasal gereklilikler, ilgili usul kurallarında da somutlaştırılmaya çalışılmıştır. 5271 sayılı Kanun'un 176. maddesinin (4) numaralı fıkrasına göre suçlamaların maddi ve hukuki dayanaklarını sanığa bildiren iddianamenin tebliği ile savunma arasında en az bir haftalık sürenin bulunması gerekmektedir. Ayrıca 5271 sayılı Kanun'un 226. maddesi uyarınca sanık -suçun hukuki niteliğinin değişmesinden önce haber verilip de savunmasını yapabilecek bir hâlde bulundurulmadıkça- iddianamede kanuni unsurları gösterilen suçun değiştiği kanun hükmünden başkasıyla mahkûm edilemez. Aynı maddede, ek savunma verilmesini gerektiren hâllerde istem üzerine sanığa ek savunmasını hazırlaması için süre verilmesi bir zorunluluk olarak öngörülmüştür.

47. Diğ er yandan adil yargılanma hakkına yönelik dile getirilen müdahale iddiaları, yargılama sürecinin ileriki aşamalarında telafi edilmiş se adil yargılanma hakkı ihlal edilmiş sayılmaz. Müdahale iddiasının Anayasa'nın 36. maddesi açısından değerlendirilmesinde yargılanmanın bütünlüğü içinde somut davanın kendine özgü koşulları dikkate alınmalıdır. İsnada konu olayın sadeliği/karmaşıklığı, başvurunun kendisine yüklenen suç u oluşturan olaylardan önceden haberdar olup olmadığı ve sonradan başvuru caya savunma fırsatı verilip verilmediği dikkate alınabilecek hususlardandır.

ii. İ lkelerin Olaya Uygulanması

48. Somut olayda yabancı bir ülkede bulunması nedeniyle başvurunun savunması, uluslararası istinabe suretiyle (adli yardımlaş ma yoluyla) alınmıştır. İstinabe duruşmasında, başvuru caya öncesinde tebliğ edilmeyen iddianame okunmamış ancak suçlamanın dayanağı olan ceza normu sözlü olarak bildirilmiştir. İsnat olunan suç u oluşturan olayların ne olduğu (isnadın sebebi) ise başvuru caya sorulan sorular yoluyla anlaş ılmış tır. Başvuru cu, iddianemenin tebliği edilmemesinden ş ikâyetçi olmuş sa da isnadın yazılı şekilde bildirilme zorunluluğu bulunmamaktadır.

49. Başvuru caya suçlamanın dayanağı olan ceza normu ve yüklenen suç u oluşturan olay, anladığı dil olan İngilizce tercüme yoluyla bildirilmiştir. Başvuru cu, ana dilde tercüme yerine İngilizce tercüme yapılmasından ş ikâyetçi olmuş ise de isnadın ana dilde değil sanığın "anladığı dilde" bildirilme zorunluluğu bulunmamaktadır. Başvurunun İngilizceyi yeterli düzeyde bilmediğine dair iddiası da bulunmamaktadır.

50. Başvuru caya yüklenen suç u oluşturan maddi olaylar ve bunların hukuki niteliği, başvurunun yetkili makam önüne çıkmasından önce savunma hazırlamasına imkân taniyacak bir zamanlamayla bildirilmemiştir. Ancak başvuru cu hakkında çıkarılan yakalama emri iki yıla yakın bir sürede infaz edilmemiştir. Başvurunun annesi de iştirak eden olarak aynı davada yargılanmaktadır. Ayrıca başvuru cu sahte noter muvafakatnamesi düzenleme suç u nedeniyle başka bir davada da yargılanmaktadır. Dolayısıyla başvuru cu, isnat konusu olaydan ilk defa savunmasının alınması esnasında haberdar olmamıştır.

51. Başvuru cu istinabe suretiyle alınan savunmasında da eşi ile çocuğun kendisine verilmesi hususunda anlaştığını, annenin rızası ile çocuğu teslim aldığı ve onu kaçırmadığını beyan etmiştir. Dolayısıyla başvuru cu suçlamaları inkâr ederek savunma yapma fırsatı elde etmiştir. Başvuru cu, savunma için süre talep etmemiş; Türkiye'ye gidip ayrıca savunma yapacağını belirtmiştir. Suçlamanın başvurunun öncesinde haberdar olduğu bir eyleme ilişkin olduğu, olayın karmaşık nitelikte olmadığı ve başvurunun temyiz aşamasında müdaf i yardımından yararlandığı görülmüştür. Bu itibarla yargılama bir bütün olarak değerlendirildiğinde -somut olayın özel koşullarında- başvurunun suç u (isnadın sebebini) öğrenme hakkının ihlal edilmediği sonucuna varılmış tır.

52. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan suç u (isnadın sebebini) öğrenme hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

Serruh KALELİ bu görüş e katılmamıştır.

B. Diğ er İ hlal İ ddiaları

53. Başvuru cu savunmasının usule uygun şekilde alınmadığını, savunmasını alan Umman Sultanlığı adli makamının mahkeme sıfatını taşımadığını, bu

makamca elde edilen delillere dayanılarak mahkûmiyet kararı verildiğini, Yargıtay tarafından da bu eksiklikler değerlendirilmeden karar verildiğini belirterek Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

54. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (*Ahmet Sağlam*, B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 42).

55. Somut olayda Mahkemece, sanık savunmasına, sahteliği Adli Tıp Kurumu raporuyla belirlenmiş muvafakatnameye, katılan beyanına ve başvurucu hakkında sahtecilik suçundan açılmış dava dosyasına dayanılmak suretiyle başvurucunun çocuğun kaçırılması suçundan cezalandırılmasına karar verilmiştir. Diğer bir ifadeyle mahkûmiyet hükmü belirleyici olarak sanık savunması dışındaki delillere dayandırılmıştır. Başvurucunun anılan iddialarının esas itibarıyla Derece Mahkemelerince verilen kararların ve delillerin değerlendirilmesinde isabet bulunmadığına, dolayısıyla kararın sonucuna ilişkin olduğu görülmektedir. Yapılan yargılamada, Mahkemenin ve Yargıtayın kararında bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik oluşturan herhangi bir durum da tespit edilmemiştir.

56. Başvurucu ayrıca kendisine müdafî atanmadığını, müdafî yardımından yararlandırılmadan elde edilen delillerin mahkûmiyete esas alındığını, bu sebeplerle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

57. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun uyarınca başvurucunun başvuru konusu olaylara ilişkin iddialarını açıklama, dayanılan Anayasa hükmünün ihlal edildiğine dair hukuki iddialarını kanıtlama, bireysel başvuru kapsamındaki haklardan hangisinin hangi nedenle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeleri ve delilleri sunma yükümlülüğü bulunmaktadır (*Veli Özdemir*, B. No: 2013/276, 9/1/2014, §§ 19, 20).

58. Başvuruya konu ihlal iddiasıyla ilgili deliller sunarak olaya ilişkin iddialarını kanıtlama yükümlülüğü başvurucuya ait olmasına rağmen müdafî talebinde bulunulduğuna dair Anayasa Mahkemesine bir delil sunulmamıştır. Dolayısıyla başvurucu tarafından ileri sürülen iddiaların kanıtlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kaldı ki başvurucu kanun yolu aşamasında seçtiği müdafinin yardımından da yararlanmıştır.

59. Açıklanan nedenlerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Adil yargılanma hakkı kapsamındaki suçu öğrenme hakkına ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE**,

2. Diğer ihlal iddialarının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle **KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE**,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında suçu öğrenme hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE Serruh KALELİ'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Yapılan yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin bilgi için Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/2/2017 tarihinde karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Başvuru Numarası : 2014/875

Karar Tarihi : 2/2/2017

KARŞIOY

Başvuru, isnadın sebebinin ve niteliğinin zamanında bildirilmemesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Mahkememiz Birinci Bölümü, başvuruçunun yukarıdaki iddiası hakkında 2.2.2017 tarihli toplantıda verdiği kararıyla başvuruçuya yüklenen suçu oluşturan maddi olaylar ve bunların hukuki niteliğinin, başvuruçunun yetkili makam önüne çıkmasından önce savunma hazırlamasına imkân tanıyacak bir zamanlamayla bildirilmediğini kabul etmiştir. Ancak başvuruçunun hakkında çıkarılan yakalama emrinin iki yıla yakın bir sürede infaz edilmediği, başvuruçunun annesinin de iştirak eden sıfatıyla aynı davada yargılanmakta olduğu, başvuruçunun sahte noter muvafakatnamesi düzenleme suçu nedeniyle başka bir davada da yargılandığı, dolayısıyla başvuruçunun isnat konusu olaydan ilk defa savunmasının alınması esnasında haberdar olmadığı ve savunma yapma fırsatı elde ettiği gerekçeleriyle başvuruçunun suçu (isnadın sebebinin) öğrenme hakkının ihlal edilmediği sonucuna varılmıştır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, sanığın, hakkındaki isnadı bir an önce öğrenmesi ve buna göre savunma yapması için isnadın sanığa zamanında bildirilmesi gerekir. Bu Devletin adil yargılanma hakkı bakımından bir pozitif yükümlülüğüdür. Anılan yükümlülük, suçu öğrenme hakkının sağladığı güvencelerden biridir. Bunun için isnat, kovuşturmaya başlanmadan veya sanığın mahkeme önüne çıkmasından önce savunma hazırlamaya olanak verecek bir sürede bildirilmelidir. Bu hak, talebe bağlı olarak kullanılabilir bir hak değildir.

Öte yandan, “isnat” ile “isnada konu olay” birbirinden farklı kavramları ifade etmektedir. İlkinde, kamusal makamların eylemi “suç isnadı” olarak vasıflandırması ve hangi fiilin işlendiğinin somutlaştırılması söz konusudur. Diğer kavram ise çerçevesi kamusal makamlarca çizilmemiş, hayatın akışındaki bir yaşanmışlığı ifade etmektedir. Kişinin yaşanmış bir olaydan önceden haberdar olması, isnattan haberdar olduğu anlamına gelmez. Yukarıda belirtilen hak, isnattan zamanında haberdar olmayı düzenlemektedir. Bu sebeplerle başvurunun isnat konusu olaydan savunmasının alınmasından önce haberdar olduğu görüşüne katılmak olanaklı değildir.

Kişinin yakınlarının aynı davada sanık olması da Devleti suçu (isnadı) bildirme yükümlülüğünden kurtarmaz. Mahkememiz, annesinin de iştirak eden sıfatıyla aynı davada yargılanmakta olmasını da başvurunun isnat konusu olaydan önceden haberdar olduğuna gerekçe yapmıştır. “Annesi (suça iştirak ettiği iddia edilen), sanığa (başvurucuya) isnadı bildirmiştir” imasını taşıyan bu saptamanın anılan hakkın sağladığı güvencelerle bağdaşmadığı açıktır. Bu yaklaşım, varsayımdan ibarettir.

Başvurucuya yüklenen suçu oluşturan maddi olaylar (isnadın sebebi) başvurunun yetkili makam önüne çıkmasından önce savunma hazırlamasına olanak verecek bir sürede ve etraflıca bildirilmemiştir. İsnadın nedeni (yüklenen suçu oluşturan olaylar), başvurunun savunma sırasında sorulan sorular yoluyla (dolaylı olarak) ortaya çıkmıştır. İsnadın sebebinin yazılı olarak bildirilmesi zorunluluğu bulunmuyorsa da bu durum, sözlü bildirim etraflıca yapılmasına engel değildir.

Başvurucu isnadın sebebinden (hangi fiili işlemle suçlandığından) ilk defa savunmasının alınması esnasında haberdar olmuştur. İstinabe yolu ile savunması alınmadan önce, başvurunun ifadesini esas mahkemesinde vermek isteyip istemediği sorulmamış; yabancı bir ülkede olan başvurunun öznel durumu nazara alınmamıştır. Savunma hakkına yönelik müdahalenin telafi edilmesi için özen gösterilmemiştir. Bu bağlamda, iddianame başvurunun (sanığa) duruşma gününden önce tebliğ edilmediği halde duruşmaya ara verilmesini isteyebileceği de hatırlanmamıştır.

Açıklanan gerekçelerle; başvurunun suçu (isnadın sebebinin) öğrenme hakkının ihlal edildiği sonucuna vardığımdan, başvurunun bu kısmı yönünden karar sonucuna katılmamıştır.